

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 213/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työperäisen maahanmuuton edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Atte Harjanteen /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 213/2021 vp:

Miten hallitus aikoo edistää työperäistä maahanmuuttoa Suomeen, sujuvoittaa maahanmuuton käytäntöjä ja helpottaa Suomessa jo työskentelevien ulkomaalaisten elämää lupaprosessien ja muun byrokratian osalta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteena on lisätä osaajien työperusteista maahanmuuttoa ja parantaa kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden mahdollisuuksia työllistyä Suomeen. Hallitus on lisäksi päättänyt puoliväliriihessä, että se tavoittelee työperäisen maahanmuuton vähintään kaksinkertaistamista nykytasosta vuoteen 2030 mennessä siten, että kestävyystiekartan edellyttämä vähintään 50 000 työperäisen maahanmuuttajan kokonaislisäys toteutuu. Tavoitteena on, että vuoden 2030 jälkeen lisäys on vähintään 10 000 vuositasolla. Painopisteinä ovat hallitusohjelmassa mainitut työvoimapulasta kärsivät alat sekä TKI-toiminnan kärki- ja kasvualojen kannalta olennaiset erityisosaajat, opiskelijat ja tutkijat. Hallitus edistää myös yrittäjien ja sijoittajien maahanmuuttoa. Uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä pyritään kolminkertaistamaan vuoteen 2030 mennessä nostamalla opiskelijoiden Suomeen työllistymisen ja jääminen 75 prosenttiin. Uudistuksissa otetaan huomioon ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunta.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on valmisteilla koulutus- ja työperäisen maahanmuuton tiekartta 2035, jonka tekemisestä päätettiin työllisyyden edistämisen ministeriryhmässä sekä osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministeriryhmässä 16.6.2020. Valmistelu toteutetaan osana Talent Boost -toimenpideohjelmaa työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimana. Tarkoituksena on muodostaa yhteinen tilannekuva ja laatia tietoperusteisia arvioita tarvittavalle osaajien maahanmuutolle. Tiekartan avulla määritellään tulevien vuosien tavoitteet sekä painopisteet. Siinä kuvataan ne toimenpiteet, joilla päästään asetettuihin tavoitteisiin. Hallituksen puoliväliriihessä linjattiin, että tiekartta julkaistaan syksyn 2021 budjettiriihen yhteydessä.

Talent Boost -toimenpideohjelman päämääränä on, että kansainväliset osaajat lisäävät osaavan työvoiman saatavuutta, vahvistavat Suomen työllisyysastetta, taloudellista huoltosuhdetta ja tuottavuutta, työelämän ja korkeakoulujen laatua, monimuotoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä yritysten ja TKI-toiminnan kasvua, kansainvälistymistä ja uudistumista sekä investointien saamista

Suomeen. Ohjelma kattaa osajien houkuttelun, rekrytoinnin, asettautumisen, integroitumisen ja maakuvatyön toimenpiteet.

Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla käytävässä ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kokonaisuudistuksessa on tavoitteena keskimäärin yhden kuukauden käsittelyaika kaikille työ- ja opiskeluperusteisille oleskeluluville. Lisäksi erityisasiantuntijoille ja startup-yrittäjille sekä heidän perheenjäsenilleen luodaan nopean luvan reitti eli niin sanottu pikakaista, jolloin lupakäsittely kestäisi enintään 14 vuorokautta. Pikakaistan yhteydessä otetaan käyttöön kansallinen D-viisumi maahantulon ja siten työskentelyn aloittamisen nopeuttamiseksi. Tämä kahden viikon käsittelyaika osajille on kansainvälisessäkin vertailussa erittäin kilpailukykyinen.

Kokonaisuudistuksessa kehitetään työ- ja opiskeluperusteisia oleskelulupaprosesseja kokonaisuudessaan, lisätään panoksia sähköisen hakemisen kasvattamiseen ja automaation hyödyntämiseen käsittelyprosessissa. Kokonaishankkeessa selkeytetään työntekoa koskevaa sääntelyä, oleskeluluvan myöntämisen edellytykset kirjoitetaan täsmällisemmin lakiin ja työnantajien sekä työntekijöiden vastuita ja velvoitteita täsmennetään. Työnteon perusteella haettavissa oleskeluluvissa varmistetaan, että Suomen lakeja ja työehtosopimusten määräyksiä noudatetaan. Päätöksenteossa hyödynnetään mahdollisimman paljon viranomaisrekistereitä, kuten velvoitteidenhoitoselvityksestä ja myöhemmin myös tulorekisteristä saatavaa tietoa, jolloin työnantajan tai työntekijän ei tarvitsisi ilmoittaa niistä saatavia tietoja, mikä myös on omiaan keventämään ja nopeuttamaan lupaprosessia.

Oleskeluluvan osoitukseksi annetaan oleskelulupakortti, joka voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi. Oleskelulupakortti ei ole henkilökortti. Oleskelulupakortin muodosta ja ominaisuuksista, esimerkiksi turvatekijöistä ja biometrisista tunnistuksista, säädetään kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1030/2002 ja sen muuttamista koskevassa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 380/2008.

Oleskelulupien voimassaoloaikoja on pidennetty joissakin hakijaryhmissä, esimerkiksi asiantuntija ja kasvuyrittäjä voi saada ensimmäisen oleskeluluvan kahdeksi vuodeksi. Työperusteisissa oleskeluluvissa työsuhteen voimassaolo määrittää oleskeluluvan voimassaolon pituutta, mutta pääsäännön mukaan oleskelulupa myönnetään ensin yhdeksi vuodeksi ja sen jälkeen neljäksi vuodeksi. Pidemmät voimassaoloajat tulevat paremmin kyseeseen tulevaisuudessa, kun oleskelulupien edellytysten niin sanottua jälkivalvontaa voidaan enemmän suorittaa automaattisin rekisteritarkistuksin.

Opiskelijoiden kohdalla on vireillä hallitusohjelman kirjaukseen pohjautuva hallituksen esityksen valmistelu siten, että opiskelijalle myönnettäisiin ensimmäinen oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi. Tämä on hyvä esimerkki tapahtuvasta oleskelulupien voimassaoloaikojen pidentämisen kehityksestä. Keskeisenä ehdotuksena esityksessä tulee lisäksi olemaan, että korkeakouluopiskelijoiden oleskeluluvan luvan laji muutettaisiin jatkuvaksi (A), kun se tällä hetkellä on tilapäinen (B). Muutoksella mahdollistettaisiin korkeakouluopiskelijoiden hakea pysyvää oleskelulupaa tiettyjen edellytysten täytyessä ja myös kansalaisuuden hakeminen aikaisemmassa vaiheessa kuin tällä hetkellä se on mahdollista. Tavoitteena on, että Suomessa korkeakoulutettuja osajia saataisiin jäämään maahan työmarkkinoille entistä enemmän.

Kielilain mukaan viranomaisen kielet ovat suomi ja ruotsi. Viranomaisen päätöksenteko tapahtuu näillä kielillä. Kielilain mukaan viranomainen voi antaa parempaa kielellistä palvelua. Maahanmuuttoviraston verkkosivut ovat pääasiallinen asiointikanava oleskelulupa-asioissa. Sivut ovat käännetty myös englanniksi ja sivuilla on käytössä myös chat-palvelu englanniksi. Migrin puhelinpalvelussa ja palvelupisteissä saa myös palvelua englanniksi.

Valtionavustuksilla tuetaan Talent Hub –yhteistyömallien ja –palveluiden kehittämistä kaupungeissa. Talent Hubeilla tarkoitetaan alueellisia yhteistyömalleja, jotka tarjoavat asiakaslähtöisiä organisaatorajat ylittäviä palvelupolkuja kansainvälisten osaajien houkuttelun, rekrytoimisen, asettautumisen ja integroitumisen tueksi sekä yritysten ja kansainvälisten osaajien kohtaamiseksi. Talent Hubeissa useat eri julkisen puolen toimijat, kuten esim. kunnat, työ- ja elinkeinotoimistot ja verottaja, tarjoavat palvelujaan kansainvälisille osaajille ja heitä palvellaan englanniksi. Helsingissä tällä konseptilla toimii International House Helsinki.

Helsingissä 28.5.2021

Työministeri Tuula Haatainen